

62. Perjantaina 16 päivänä toukokuuta 1997

kello 13

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Ulkopuolella päiväjärjestyksen

Valtioneuvoston selonteko: Talous- ja rahaliitto — Suomen vaihtoehdot ja kansallinen päätöksenteko 1976

Valtioneuvoston selonteko 4/1997 vp
Ilmoitetaan saapuneeksi

Kolmas käsittely

1) Hallituksen esitys laiksi opintotukilain muuttamisesta

Hallituksen esitys 35/1997 vp
Sivistysvaliokunnan mietintö 7/1997 vp

2) Hallituksen esitys laiksi Euroopan yhteisön maidon ja maitotuotteiden kiintiöjärjestelmän täytäntöönpanosta annetun lain muuttamisesta 1977

Hallituksen esitys 29/1997 vp
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö 2/1997 vp

3) Hallituksen esitys laeiksi peruskoululain, lukiolain, aikuislukiolain 21 ja 24 §:n, ammatillisista oppilaitoksista annetun lain 24 §:n sekä ammattikorkeakouluopinnoista annetun lain 20 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys 128/1996 vp
Sivistysvaliokunnan mietintö 6/1997 vp

4) Hallituksen esitys laeiksi hallintomenettelylain 10 §:n, kuntalain 52 §:n ja valtion virkamieslain muuttamisesta 1977

Hallituksen esitys 26/1997 vp
Hallintovaliokunnan mietintö 5/1997 vp

5) Hallituksen esitys laiksi valtion virkamieslain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys 201/1996 vp
Hallintovaliokunnan mietintö 6/1997 vp

6) Hallituksen esitys Venäjän kanssa kansainvälisestä maantieliikenteestä tehdyn sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä

Hallituksen esitys 30/1997 vp
Liikennevaliokunnan mietintö 4/1997 vp

Ensimmäinen käsittely

7) Hallituksen esitys Pohjois-Atlantin sopimuksen sopimusvaltioiden ja muiden rauhankumppanuuteen osallistuvien valtioiden välisen sopimuksen niiden joukkojen asemasta ja sen lisäpöytäkirjan eräiden määräysten hyväksymisestä 1979

Hallituksen esitys 19/1997 vp
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö 7/1997 vp

Puhetta johtaa puhemies Uosukainen.

Nimenuudessa merkitään poissa oleviksi edustajat Alaranta, Andersson C., Anttila U.,

Antvuori, Aura, Elo, Halonen, Huttu-Juntunen, Jaakonsaari, Jansson, Joenpalo, Juhantalo, Juurola, Kaarilahti, Kanerva I., Karjula, Kautto, Kiljunen, Kiviniemi, Koskinen Jari, Krohn, Laine, Lehtosaari, Leppänen P., Lindqvist, Mölsä, Peltomo, Pohjola M., Rauramo, Rehn, Saapunki, Saari, Saarinen, Skinnari, Tennilä, Tiuri, Tulonen, Veteläinen ja Viitamies.

Nimenuudon jälkeen ilmoittautuvat edustajat Antvuori ja Jaakonsaari.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä päivästä virkatehtävien vuoksi edustajat Jansson, Kautto ja Tiuri sekä yksityisasioiden vuoksi edustajat Alaranta, Joenpalo, Juurola, I. Kanerva, Kiljunen, Jari Koskinen, Laine, Lehtosaari, Lindqvist, Mölsä, Peltomo, M. Pohjola, Rauramo, Rehn, Saapunki, Saari, Saarinen, Skinnari, Tennilä, Tulonen ja Viitamies.

Pääministeri Lipposen edustajantoimi

P u h e m i e s : Ilmoitetaan, että oikeusministeriön 15 päivänä kuluva toukokuuta eduskunnan puhemiehelle osoittamien kirjeiden mukaan pääministeri Lipponen on samana päivänä kello 13.15:stä kello 13.20:een pidetyssä tasavallan presidentin esittelyssä hoitanut presidentin tehtäviä ja ollut siten sanottuna aikana estynyt hoitamasta edustajantointaan.

Uudet hallituksen esitykset

P u h e m i e s : Ilmoitetaan, että tasavallan presidentti on eilen 15 päivänä toukokuuta 1997 antanut eduskunnalle hallituksen esitykset n:ot 76—82.

Hallituksen esityksen n:o 9 peruuttaminen

P u h e m i e s : Ilmoitetaan, että eduskunnalle on tasavallan presidentin kirjelmän ohella kuluvaan toukokuun 15 päivästä saapunut samalle

päivälle päivätty hallituksen kirjelmä, jolla peruutetaan eduskunnalle annettu hallituksen esitys n:o 9/1997 vp laiksi kunnallisen viranhaltijan palvelussuhdeturvasta annetun lain 3 §:n väliaikaisesta muuttamisesta. Työjärjestyksen 54 §:n mukaan on peruutuksen tapahtuessa asian käsittely lopetettava, joten hallituksen esityksen, josta hallintovaliokunta on jo antanut mietintönsä n:o 7, käsittely lopetetaan.

Kirjalliset kysymykset

P u h e m i e s : Ilmoitetaan, että eduskunnalle on, puhemiehelle osoitettuna, saapunut vastaus kirjalliseen kysymykseen n:o 308. Tämä kysymys vastauksineen on nyt jaettu edustajille.

Valtioneuvoston selonteko: Talous- ja rahaliitto — Suomen vaihtoehdot ja kansallinen päätöksenteko

Valtioneuvoston selonteko 4/1997 vp
Ilmoitetaan saapuneeksi

P u h e m i e s : Ulkopuolella päiväjärjestyksen ilmoitetaan, että valtioneuvoston kirjelmän ohella kuluvaan toukokuun 15 päivästä on eduskunnalle saapunut valtioneuvoston selonteko ”Talous- ja rahaliitto — Suomen vaihtoehdot ja kansallinen päätöksenteko” (VNS 4/1997 vp). Selonteko on nyt saatettu eduskunnan tietoon jakamalla se edustajille. Valtiopäiväjärjestyksen 36 §:n 3 momentin mukaan selonteko on pantava pöydälle johonkin seuraavaan istuntoon. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia pantaisiin pöydälle ensi tiistaina pidettävään istuntoon.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia pannaan pöydälle ensi tiistain istuntoon.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Hallituksen esitys laiksi opintotukilain muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys 35/1997 vp
Sivistysvaliokunnan mietintö 7/1997 vp

P u h e m i e s : Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Hallituksen esitys laiksi Euroopan yhteisön maidon ja maitotuotteiden kiintiöjärjestelmän täytäntöönpanosta annetun lain muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys 29/1997 vp
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö 2/1997 vp

P u h e m i e s : Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

**3) Hallituksen esitys laeiksi peruskoululain, lukio-
lain, aikuislukio-
lain 21 ja 24 §:n, ammatillisista
oppilaitoksista
annetun lain 24 §:n sekä ammatti-
korkeakouluopinnoista
annetun lain 20 §:n
muuttamisesta**

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys 128/1996 vp
Sivistysvaliokunnan mietintö 6/1997 vp

P u h e m i e s : Toisessa käsittelyssä päätetyt lakiehdotukset voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotukset hyväksytään.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

4) Hallituksen esitys laeiksi hallintomenettelylain 10 §:n, kuntalain 52 §:n ja valtion virkamieslain muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys 26/1997 vp
Hallintovaliokunnan mietintö 5/1997 vp

P u h e m i e s : Toisessa käsittelyssä päätetyt lakiehdotukset voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotukset hyväksytään.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

5) Hallituksen esitys laiksi valtion virkamieslain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys 201/1996 vp
Hallintovaliokunnan mietintö 6/1997 vp

P u h e m i e s : Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

6) Hallituksen esitys Venäjän kanssa kansainvälisestä maantieliikenteestä tehdyn sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä

Osittain kolmas, osittain ainoa käsittely
Hallituksen esitys 30/1997 vp
Liikennevaliokunnan mietintö 4/1997 vp

P u h e m i e s : Ensin sallitaan keskustelu asiasta kokonaisuudessa. Sen jälkeen päätetään kolmannessa käsittelyssä lakiehdotuksesta, joka voidaan nyt hyväksyä tai hylätä, sekä lopuksi ainoassa käsittelyssä liikennevaliokunnan mietinnön ensimmäiseen ponteen sisältyvästä ehdotuksesta, joka koskee sopimuksen niiden mää-

räysten hyväksymistä, jotka vaativat eduskunnan suostumuksen.

Menettelytapa hyväksytään.

Keskustelu:

Ed. T i u s a n e n : Arvoisa puhemies! Sinänsä tämä hallituksen esitys on normaalia valtioiden välistä yhteistoimintaa ja sen kehittämistä ja, voisi sanoa, myös normaalille tasolle saamista maantieliikenteen kohdalla. Kaikki tiedämme, että Suomen ja Venäjän välisessä maantieliikenteessä on ollut ajoittain selkeitä ongelmia eikä vain siinä vaan myös Saimaan kanavan käyttöön liittyviä ongelmia. Näin ollen Suomen kansallisen edun mukaista on toki se, että maamme hallitus ja ministeriöt, liikenneministeriö ensisijaisesti, myös käytännössä pyrkivät mahdollisimman aktiivisesti näitä ongelmia ratkaisemaan ja myös huomioimaan tässä tilanteessa sen, että Suomi on Euroopan unionin jäsenmaa.

Ed. O l i n : Arvoisa puhemies! Mielestäni ed. Tiusanen asiallisesti perusteli tämän kysymyksen tärkeyttä, ja haluaisin vielä todeta siihen lisäksi sen, että Venäjälle suuntautuva kansainvälinen maantieliikenne vaatii omat pääväylänsä, mutta hyvin merkittävää olisi rajanylityspaikkojen tarkka tutkiminen siltä kannalta, ovatko nykyiset kaikilta osin riittävät vai pitäisikö ehkä löytää ratkaisuja uusillekin rajanylityspaikoille. Tiedän, että esimerkiksi Parikkalan suunnalla saat-taisi tällaisia tarpeita olla.

Ed. K e k k o n e n : Arvoisa rouva puhemies! Asia on todellakin erittäin tärkeä, mutta minusta olisi tietysti hyvä muistaa kaiken aikaa se, että me suomalaiset olemme käytännöllisesti katsoen täysin syyttömiä näihin pulmiin. Kysymys on mitä suurimmassa määrin niistä pulmista, jotka ovat lähtöisin rajan tuolta puolen. Kuten sanottu, asia on tavattoman tärkeä, mutta olisi suotavaa, ettei tässä nyt minkäänlaisen kansalliseen itseinhon kukaan mahdollisista haluistansa huolimatta ryhtyisi, koska me olemme kutakuinkin viattomia niin suhteessa maantieliikenteeseen kuin näihin pikkupulmiin Saimaan kanavankin puolella.

Ed. K a r h u n e n : Arvoisa puhemies! Liikennevaliokunta lyhyesti tässä yhteydessä mietti, olisiko pitänyt lähteä sopimuksenkin yhteydessä laajempaan kuulemiseen ja keskustelemaan nais-

tä ongelmista, joita muun muassa rajanylityksessä on. Tulimme kuitenkin siihen tulokseen, että tämä on kansainvälinen normaali sopimusmenettely. Sopimuksen voimme tässä vaiheessa vain hyväksyä tai hylätä.

Mutta Suomesta kyllä niin liikennevaliokunta kuin liikenneministeriökkin on kaikissa mahdollisissa yhteyksissä pyrkinyt ottamaan esille rajanylitysongelmat ja neuvottelemaan venäläisten viranomaisten kanssa. Suomi ei pysty uhittelemaan eikä sen kannata lähteä uhittelemaan. Kun esimerkiksi EU:n liikennekomissaari on joskus ottanut hyvin tiukasti kantaa, niin on helppo ottaa kantaa kauempaa, kun ei joka päivä joudu tekemään töitä sellaisissa yrityksissä, jotka käyvät päivittäin Venäjän-kauppaa ja kulkevat rajojen yli. Suomen ainoa tie on pyrkiä neuvottelemaan, tehdä sopimuksia ja hakea esimerkiksi EU:lta rahoitusta olosuhteiden parantamiseen.

Olisi erittäin huolestuttavaa, jos Suomesta lähtisi laajasti viesti maailmalle, että meidän ja Venäjän välinen raja on täysin mahdoton ja täysin toimimaton, koska se helposti vaarantaisi meidän gateway-asemapyrkimyksemme, joihin paljon pyrimme vaikuttamaan ja luomaan meistä kuvaa eri puolille Eurooppaan hyvänä yhteysväylänä Venäjälle Suomen kautta. Sen vuoksi on mielestäni tähän asiaan suhtauduttava erittäin suurella maltilla.

Ed. S a a r n i o : Arvoisa rouva puhemies! Jo asian lähetekeskustelun yhteydessä kiinnitin huomiota siihen, että tämä sinänsä myönteinen sopimus ja siihen liittyvä pöytäkirja ei sisältänyt yhtään kohtaa liikennehenkilökunnan turvallisuuteen liittyvistä asioista. Minusta viime kuukausien ja viime aikojen kehitys on ollut ehdottomasti myönteistä liikenteen osalta ja tämä sopimus osaltaan varmasti tulee vain parantamaan näiden yhteyksien toimimista. Mutta toivoisin, että kun edelleen asiasta keskustellaan ja kun asiaa edelleen kehitellään, myös tämä turvallisuusaspekti otettaisiin entistä painavampana esiin.

Ed. V ä h ä n ä k k i : Arvoisa puhemies! Byrokratia positiivisessa mielessä on sellainen, että se kohtelee kaikkia asiakkaitaan, olkoon sitten tullista, poliisista ym. kysymys, saman arvoisina, ja ennen kaikkea, kuten pääministeri Lipponen totesi käydessään Moskovassa, suomalaiset odottavat venäläisiltä viranomaisilta päätösten ennalta-arvattavuutta, ettei toisessa paikassa muutaman kilometrin jälkeen, niin kuin tiedän

tapahtuneen, samanlaista asiaa käsitellä täysin poikkeavalla tavalla. Venäjällä ei ole saatu lain-säädäntöä vielä siihen kuntoon, mitä nykyinen järjestelmä ja kulkijoiden määrä edellyttäisi. Se vaatii suomalaisilta jossakin määrin malttia, mutta kyllä meillä on oikeus ja mahdollisuus myös tiukempaan äänensävyyn vaatia nopeampia toimenpiteitä kuin tähän asti on näiden muuttaman nk. vapaan vuoden aikana tapahtunut.

Ed. T i u s a n e n : Arvoisa puhemies! Aivan oikein ed. Karhunen painotti malttia. Näin täytyy varmasti olla, myös siihen nähden, että meidän julkisuuskuvamme Euroopassa yleensä tässä asiassa ja rajaroolimme ei huonontuisi.

Toteaisin aikaisempaan puheenvuorooni viitaten vain sen, että Suomen aktiivisuus ongelmien ratkaisemiseksi on tärkeää nimenomaan sen tähden, että raja pysyy läpäisevänä ja sitä voidaan kehittää nimenomaan siihen suuntaan. Tässä mielessä toivon nimenomaan meidän virkamiestemme aktiivisuutta. Ongelmat todella ovat rajan toisella puolella, ja me olemme vain mukana niiden ratkaisemisessa.

Totean sen tosiasian, että rajalla niin Nuijamaalla kuin Vaalimaallakin tapahtuu tiettyä reago-intia. Jos Suomen puolella tehdään jotakin, niin äkkiä tehdään vastaavaa ja hiukan hankalampaa toisella puolella. Tämän tyyppiseen no-kitteluun ei ole minkäänlaista aihetta. Tiedän, arvoisa puhemies, että Suomen tulli ja rajavartiosto lähtevät nimenomaan tästä.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Liikennevaliokunnan mietinnön ensimmäiseen ponteen sisältyvä ehdotus hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

7) Hallituksen esitys Pohjois-Atlantin sopimuksen sopimusvaltioiden ja muiden rauhankumppanuuteen osallistuvien valtioiden välisen sopimuksen niiden joukkojen asemasta ja sen lisäpöytäkirjan eräiden määräysten hyväksymisestä

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys 19/1997 vp
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö 7/1997 vp

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 7.

Keskustelu:

Ed. A i t t o n i e m i : Arvoisa puhemies! Käsiteltävä asia koskee eduskunnan suostumusta eräissä toimissa rauhankumppanuuteen osallistuvien valtioiden välisissä toimintaharjoituksissa, joita tullaan käymään myös aikanaan Suomen alueella ja jotka aivan lähiaikoina ovat vuorossa Norjassa. Tämä on sikäli ongelmallinen tilanne, että tässähän tietyllä tavalla tuomiovaltaa siirtyy tilapäisesti osallistuvan valtion käyttöön Suomen alueella, vaikka kysymys onkin vain kurinpitoasioista, siis sotilaskurinpitoasioista, jotka tietyllä tavalla luontevasti kylläkin käyvät siten, että sen maan viranomaiset käyttävät kurinpitovaltaa, jonka joukoista on kysymys. Mutta raja Suomessa suomalaisen tuomiovallan ja tämän tapahtuman välillä on äärimmäisen häilyvä. Koska tuomiovallan käyttö on eräs itsenäisen kansakunnan peruspilareita, haluan kuitenkin todeta, vaikka en ole, kun tämä on ollut lakivaliokunnassa lausunnolla, esittänyt siihen mitään sen kummempaa kritiikkiä, että tuomiovallan siirtymisen osalta pitää olla hyvin tarkkana, että sitä ei päästetä liukumaan toisen valtion käyttöön suomalaisella mannerjalustalla. Jos niin tapahtuu, silloin on menty liukuvallalle pohjal-le. Tässä laissa nyt ei sellaista ehkä tapahdu, mutta niillä rajoilla ollaan. Sen vuoksi täytyy tulevaisuudessakin, kun tämän tyyppisistä asioista on kysymys, eduskunnassa ja valiokunnassa olla hyvin tarkkana tämän asian suhteen.

Ed. Antvuori merkitään läsnä olevaksi.

Ed. P u h j o : Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys rauhankumppanuusjoukkojen harjoittelusta Suomessa oli perustuslakivaliokunnan käsittelyssä juuri siitä syystä, jonka ed. Aittoniemi-kin sanoi, eli ulkomaiset vallat käyttävät täällä silloin julkista valtaa, kun joukot ovat täällä harjoittelemassa.

Kiinnittäisin edustajien huomiota siihen tärkeään asiaan, että mikäli hallituksen esitys menee lävitse vaikeutetussakin järjestyksessä — tänne nimittäin sisältyy myös lakiehdotus — se tarkoittaa sitä, että Suomessa voidaan palauttaa kuolemantuomio. Nythän se hallitusmuodon mukaan ei ole mahdollista. Mikäli lakiesi-

tys kaadetaan, ei tällä silti rauhankumppanuusharjoituksia millään tavalla tyrmätä. Tässä on viikko aikaa miettiä, sallitaanko Suomen maa-perällä antaa kuolemantuomio. Tätä on edustajien hyvä harkita.

Ed. **Kankaanniemi**: Arvoisa puhemies! Samasta asiasta haluan todeta sen, että niin kuin lakivaliokunnan lausunnossa todetaan, ”Hallituksen tarkoituksena on antaa sopimuksen hyväksymisen yhteydessä tulkintaselitys lähetäjävaltion sotilasviranomaisten rikosoikeudellisen ja kurinpidollisen toimivallan käytöstä Suomessa”. ”Tulkintaselitys”-termi on hieman epäselvä. Wienin kansainvälistä oikeutta koskevassa sopimuksessa puhutaan ”varaumasta”. Hallitus ei aio tehdä varsinaista varaumaa, joka olisi yksiselitteinen käsite. Ilmeisesti Ruotsi esimerkiksi tekee varsinaisen varauman.

Mielestäni tähän kysymykseen olisi syytä kylä ollut vielä ulkoasiainvaliokunnassa erityisesti paneutua, mille tielle tässä lähdetään, kun otetaan uusia termejä, jotka eivät ole ehkä niinkään kansainvälisessä oikeudessa vakiintuneet kuin varauma on. Myöskään Emun kolmanteen vaiheeseen siirtymisen osalta meillä ei ole varaumaa, joka olisi muiden sopijaosapuolten hyväksymä ja tunnustama takaportti. Tässä yhteydessä olisi hallituksen syytä vielä harkita sitä, että se tekisi ei tällaista selitystä vaan todella yksiselitteisen varauman esimerkiksi kuolemanrangaistuksen osalta.

Puolustusministeri **Taina**: Arvoisa puhemies! Varsinainen sopimus on ulkoministerin esittelemä, mutta tämä tietysti koskee puolustusministeriön alaista rauhankumppanuustoimintaa.

Täällä edustajat ovat aivan oikeassa siinä, että näiden asioiden kanssa täytyy olla erittäin tarkkana. Käsitteäkseni eduskunnassakin on hyvin huolellista työtä tehty, kun on tarkasteltu tämän sopimuksen merkitystä. Täytyy kuitenkin muistaa se, että yhtä paljon kuin täällä harjoittelevia joukkoja tämä koskee suomalaisia, jotka toimivat muualla, eli suomalaiset osallistuvat muissa maissa enemmän harjoituksiin kuin täällä meillä niitä tulee olemaan.

Mielestäni se järjestelmä, joka esimerkiksi rauhanturvatoiminnassa on, että siellä noudatetaan Suomen omia sääntöjä, on aivan oikein. Emme me voi toivoa sitä, että kyseisten maiden lait koskisivat Suomen toimintaa harjoituksessa tai rauhanturvaamisessa. Kannattaa pohtia

näinkin päin tätä kysymystä, mikä on suomalaisen asema.

Ed. **Johannes Koskinen**: Rouva puhemies! Ed. Puhjon puheenvuorosta saattoi saada sen käsityksen, että tänne tulisi ulkomaisia sotatuomareita käyttämään laveastikin tuomiovaltaa. Näinhän ei ole tilanne, vaan ulkomaisten viranomaisten toimivalta rajoittuisi pelkästään Suomen alueelle tuleviin henkilöihin, joita lähetäjävaltion sotavoimaa koskeva lainsäädäntö koskee, eli käytännössä ulkomaisia joukkoja, heidän sisäisissä konflikteissaan mahdollisesti syntyviä oikeusriitoja ja niiden viemistä heidän oman sotilaskurinpitäjärjestelmänsä mukaisesti käsiteltäväksi. Kun ajatellaan, minkälaisissa tilanteissa näitä pfp-harjoituksia järjestetään näiden joukkojen sisällä, sen kaltaisten rikosten esiintyminen, joissa kuolemanrangaistus saattaisi tulla kysymykseen, on äärimmäisen epätodennäköistä.

Mutta tältä kohdin perustuslakivaliokunta halusi olla hyvin tarkka. Sekä tuomiovallan järjestelyjen että vieraan sotilaspoliisin toimivaltuuksien osalta katsottiin tämä sopimusjärjestelmä niin raskaaksi, että vaaditaan supistettua perustuslain säätämisyjärjestystä. Jos Suomi olisi yksin ollut näitä järjestelyjä toteuttamassa, meille olisivat riittäneet huomattavasti kevyemmät sopimusjärjestelyt, mutta tässä tapauksessa Naton periaatelinjaus on ollut sen kaltainen, että mitään erillisiä kevyempiä sopimuksia ei lähdetä tekemään, vaan koko Nato-sofa-järjestely pitäisi myös näiden rauhankumppanuussopimusten kohdalla toteuttaa.

Tämä järjestely vieraiden sotajoukkojen osalta aika pitkälti vastaa sitä, mikä on diplomaattien osalta toteutettu. Siellähän vielä laveammin vapautetaan Suomessa toimivat ulkomaalaiset Suomen tuomiovallan alaisuudesta.

Ed. **Tiusanen**: Arvoisa puhemies! Ed. Johannes Koskisen huomio siitä, että joukkojen oma tuomiovalta koskee ainoastaan joukkojen sisäisiä, keskinäisiä ongelmia, tietysti rauhoittaa epäilyä, mihin hän viittaa. Mutta nimenomaan siinä tilanteessa, että joku tänne lähetetyt tai täällä harjoittelevan yksikön jäsen loukkaisi Suomen kansalaisen tai muuten tässä maassa oleskelevan ihmisen etuja ja oikeuksia, on tietysti luonnollista, että hänet tuomitaan ja käsitellään asia Suomen lakien mukaan. Näinhän sitten esimerkiksi jossakin muualla, missä on pysyviä vieraista joukkoja, ei kuitenkaan tapahdu.

Ed. K o k k o n e n : Arvoisa puhemies! Hälyttäydyin siinä vaiheessa, kun ruvettiin puhumaan kuolemanrangaistuksen täytäntöönpanosta myös Suomen osalta. Totean, että ulkoasiainvaliokunnan mietinnössä todetaan: ”Lisäpöytäkirjan mukaan sen sopimusvaltiot eivät pane täytäntöön kuolemanrangaistusta pöytäkirjan sopimusosapuolena olevan toisen valtion joukkoihin, siviilihenkilöstöön tai niiden huollettaviin kuuluvien henkilöiden osalta.”

Asiaan on tietysti syytä paneutua perusteellisesti, mutta näyttää siltä, että tällainen riski ei olisi todellinen.

Ed. P u h j o : Arvoisa puhemies! Ed. Johannes Koskinen sanoi, että kuolemanrangaistukseen tuomitseminen on aika epätodennäköistä. Olen kyllä samaa mieltä, mutta kysymys on mahdollisuudesta. On olemassa selvä mahdollisuus tämän lain tultua hyväksytyksi, että Suomen maaperällä tuomitaan, tosin ulkomaan kansalainen, näihin joukkoihin osallistuva, kuolemaan. Tämä on periaatekysymys.

Toisaalta, jos ajattelemme kokonaisuutena koko Nato-sofa-sopimusta, niin kyllä tämä on kohtuuttoman raskas sopimus, kun me joudumme vuonna 51 tehdyn sopimuksen täällä hyväksymään muutaman viikon harjoituksiin, sopimuksen joka mahdollistaa Naton pysyvien tukikohtien perustamisen tänne, joukkojen jäämisen tänne perheineen. Tämä on sopimuksen sisältö. Erikseen vielä sopimuksessa ei ole minkäänmoista mainintaa siitä, miten Suomi näitä vastaanottaa, vaan on erikseen pykälät, miten Nato voi tulla jäsenmaihinsa harjoittelemaan. Eli kyllä me olemme tässä koko ajan ottavana osapuolena, ja näissä oikeudellisissa suhteissa meidän kannattaisi pitäytyä kyllä hyvin tarkkaan oman maamme traditiossa. Siihen ei kuolemaantuomio kuulu.

Ed. Jaakonsaari merkitään läsnä olevaksi.

Puolustusministeri T a i n a : Arvoisa puhemies! Suomi ei ole Naton jäsenmaa eikä tämä sopimus oikeuta Natoa perustamaan pysyviä tukikohtia Suomeen.

Ed. A i t t o n i e m i : Rouva puhemies! Haluan vielä todeta sen, että tässä nyt nähdään piruja joka puolella vilistelevän näin perjantaiehtona. Ei tämä nyt ole sellainen, että Nato tulee

tänne ja laittaa meillä tukikohtia ja ruvetaan teilaamaan ihmisiä hiekkakuopan reunalla. Täytyisi pysyä kohtuudessa näissä asioissa.

Kun käytin asiassa alkuperäisen puheenvuoron, haluan todeta vielä sen, että meillä löytyy perustuslaista jopa sen tyyppinen lainsäädäntö, joka periaatteessa antaa tämän tyyppiisiin suostumuksiin mahdollisuuden. Asiat ovat muuten kunnossa, mutta näissä täytyy olla aina tarkkana silloin, kun liikutaan nimenomaan tuomiovallan käyttämisen rajoilla. Tuomiovaltaa ei saa antaa muille kuin suomalaisille viranomaisille millikään yli sen, mihin me voimme suostua perustuslain mukaisesti ja olevat sopimukset huomioiden. Siitä tässä on kysymys. Tämä ei ole sellaiseenaan ongelma.

Mutta aina täytyy olla hyvin tarkkana, koska yleensä Euroopan unionia koskevien ja toisaalta siihen kiinteästi liittyvien sopimusten vaikutusvalta leviää pikkuhiljaa kuin muste imupaperissa niin lainsäädäntövallan kuin sopimusvallan ja myös ehkä sitten tuomiovallan osalta sellaisille alueille, mihin se ei kuuluisi. Näissä pitää alkaa olla hiukan tarkempi kuin tähän saakka.

Ed. K a n k a a n n i e m i : Arvoisa puhemies! Ei tietysti ole tarpeen tätä asiaa liikaa kärjistä, mutta syytä on todeta, että tähän järjestykseen kyllä liittyvät ja kuuluvat lukuisat maat Naton ulkopuolelta eli sopimukseen ja yhteistyöhön kuuluu jopa myös Aasian puolelta näitä ns. uusia demokratioita, joissa hyvin monessa kuolemanrangaistus on mahdollinen ja varmaan jopa käytössä ja varsinkin sotilaallisella puolella. Siinä mielessä mielestäni suhtautumisen tähän on oltava vakava ja perusteellinen. Valitettavasti valiokunnassa ei ehkä riittävän hyvin tähän paneuduttu, esimerkiksi lakivaliokunnassa, kuolemanrangaistuksen osalta. Syy on osittain meissä itsessämme.

Esimerkiksi varaumakysymyksessä, mihin alussa viittasin, olisi ollut syytä tehdä selkeä varaus tästä, niin kuin Ruotsi asiantuntijoiden mukaan tekee. Suomen hallitus jotenkin haluaa tässä nyt etsiä nöyrää tietä. Kuitenkin kysymys on hyvin vakava, vaikka sellainen näkymä ei olisikaan tosiaan, että Suomen maaperällä kuolemantuomio jollekin langetettaisiin. Meidän ei tule maailmalle antaa sellaista häivääkään, että me hyväksyisimme kuolemanrangaistuksen tässä yhteydessä.

Ed. P u h j o : Arvoisa puhemies! Puutun ministeri Tainan huomioon siitä, että Suomi ei ole

Naton jäsenmaa. Olen tästä ihan samaa mieltä, mutta ministeri Taina tietää aivan yhtä hyvin kuin me kaikki muutkin, että koko 90-luvun lain-säädäntö ja sopimukset sotilaallisella puolella ovat olleet sellaisia, että ensi vuosikymmenellä Nato-jäsenyys on hyvin todennäköinen. Silloin meillä on nimet paperissa sellaisessa sopimukses-sa, joka mahdollistaa pysyvät tukikohdat täällä.

Ed. Saarnio: Arvoisa rouva puhemies! Lakivaliokunnassa ymmärsin, että kuoleman-rangaistusvaara ei todellakaan ole todellinen, jö-ten siitä ei kannattaisi keskustella. Ymmärrän kyllä, ettei tämä sopimus ihan ongelmaton ole siinä mielessä, että tähän tarkoittaa sitä, että sotaharjoitusilanteessa joukoilla on Suomen maaperällä omat asemansa, joita he itse myös vartioivat, ja tässä mielessä ikään kuin ainakin tilapäisesti maata luovutetaan käyttöön. Mutta minusta tästä ei kannata kauhean suurta ongel-

maa tehdä. Tämähän koskee vain tiettyjä erikois-tilanteita eikä merkitse mitään pysyviä järjestely-jä joukkojen osalta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julis-tetaan päättyneeksi.

Puhemies: Eduskunnan seuraava täysis-tunto on ensi tiistaina kello 12.

Täysistunto lopetetaan kello 13.31.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Jouni Vainio